

BUTLLETÍ DE LA SOCIETAT CATALANA D'ESTUDIS HISTÒRICS

La primera part del llibre es destina al coneixement i a la base doctrinal del Tribunal, i la segona a desplegar en síntesi els diferents casos i *quasicasos*, que apareixen classificats en un quadre final amb les seves correspondències. A tall de conclusions, vint-i-dues píndoles subratllen l'aportació essencial del llibre que acredita el funcionament del Tribunal, l'acció de la Diputació que actuava com a acusació pública, la intervenció en casos d'abusos en la justícia o els drets de les persones. La píndola número 15 pot ser una bella mostra de l'abast i dels límits del tribunal: «Malgrat que els sis jutges del Tribunal eren directament o indirecta senyors de vassalls, en la seva activitat no van mostrar indulgència amb els abusos del sistema senyorial. Tampoc no van donar cobertura, però, als atacs a tal sistema per part d'uns vassalls justificadament indignats».

Tots els avenços, les garanties, la capacitat inhibidora, la flexibilitat i la modernitat aportats pel Tribunal, tot va quedar liquidat definitivament el 1714.

Aquest llibre, però, desmenteix els que trobaven tot el sistema del dret català una petrificació del passat i afegeix arguments a favor del canvi, l'actualització, la modernització i la creixent transversalitat social de l'en-

tramament institucional i de la preservació del dret i els drets dels habitants del país.

JOAQUIM NADAL I FARRERAS

SOLDEVILA, Ferran. *Barcelona sense universitat i la restauració de la Universitat de Barcelona (1714-1837)*. Pròlegs de Jordi Casassas Ymbert i Enric Pujol Casademont. Barcelona: Universitat de Barcelona, Publicacions i Edicions, 2013.

Amb motiu del Tricentenari, la Universitat de Barcelona ha volgut reeditar l'obra de Ferran Soldevila que, amb el mateix títol i amb peu d'impremta de 1938, es va editar en el marc de la col·lecció «Monografies històriques» de les publicacions del Seminari d'Història de la Facultat de Filosofia i Lletres i Pedagogia de la Universitat de Barcelona.

Enric Pujol, en el seu pròleg, explica molt bé les vicissituds d'aquesta obra. Primer, que formava part d'un projecte més ampli i ambiciós amb el qual Soldevila, comptant amb d'altres col·laboradors, pensava elaborar una monumental *Història de la Universitat de Barcelona*. Els altres col·laboradors van fallar (Jaume Vicens Vives i Guifré Bosch) i Soldevila optà per editar només la seva part.

Les circumstàncies de la Guerra Civil i els problemes de subministrament de paper van anar endarrerint l'obra, que finalment es va tirar quan faltaven molt pocs mesos per a l'entrada de les tropes franquistes a la ciutat de Barcelona. El llibre va quedar en un racó dels magatzems de la Universitat, amb els plecs tirats però sense relligar. Enric Pujol, seguint el fil dels dietaris de Soldevila, que ell coneix tan bé, i amb els testimonis directes, ha pogut establir que, un cop es van descobrir els plecs del llibre i després d'un contacte entre el professor Lluís Pericot i Soldevila, la Universitat de Barcelona va decidir acabar l'edició. Ho va fer discretament, va mantenir el peu d'impremta de 1938, va suprimir el pròleg que hi havia escrit Pere Bosch Gimpera, va relligar el llibre i el va posar en circulació. Joaquim Molas, que tenia el llibre dedicat per Soldevila de l'any 1951, apunta que degué ser pels volts d'aquest any que es va desencallar la vella edició de 1938.

Ara doncs, amb aquesta nova edició disposem del text íntegre del treball de Soldevila, la seva introducció i el pròleg de Pere Bosch-Gimpera, i ens l'ofereix en edició facsímil, amb numeració en xifres romanes de les dues introduccions i la numeració posterior en xifres àrabiques dels plecs conservats.

La novetat són els pròlegs dels professors Casassas i Pujol. El primer el titula «La Universitat, la institució i la història. La Universitat de Barcelona entre 1714 i 1837» i repassa els successius intents de la ciutat de Barcelona de recuperar els seus estudis universitaris, alhora que estableix una simetria entre la restauració de 1837 en el marc d'un govern liberal i el text de Soldevila de 1937, en el context de la Catalunya autònoma i republicana en guerra, que volia ser una aportació al centenari de la restauració universitària.

Per la seva banda, Enric Pujol titula el seu pròleg «Un llibre nascut en temps convulsos» i, com ja hem dit, relata les vicissituds de l'edició alhora que explica l'impacte i la recepció del llibre en el context de la Catalunya de postguerra; d'altra banda, Pujol completa el pròleg amb un repàs de la trajectòria de Soldevila, que el dugué, el 1931, a incorporar-se a la Universitat de Barcelona i a rebre l'encàrrec de la direcció del Seminari d'Història de Catalunya el 1936; l'exili, el retorn, els estudis universitaris catalans en la clandestinitat i el desplegament d'una gran obra intel·lectual completen aquesta visió.

Ara només convé recordar que en el marc del gran projecte que Soldevila tenia al cap es va reservar per a ell mateix l'etapa compresa entre la

supressió de la Universitat de Barcelona, amb la concentració a Cervera de tots els estudis universitaris, i la restauració de l'any 1837. De fet, el llibre estava pensat com un tribut al centenari de la restauració. Soldevila fa un repàs succint del període 1450-1714, dedica un capítol a la Universitat de Cervera, que tracta amb respecte i condescendència i admiració pel pare Finestres, i es concentra en tots els estudis alternatius que es van desplegar a Barcelona, sia a través dels estudis de Medicina o de l'activitat intel·lectual dels centres educatius dels ordes religiosos, les diferents escoles, especialment tècniques, que va instaurar la Junta de Comerç i el paper de les diferents Acadèmies. En definitiva, Soldevila apunta a la vitalitat barcelonina i a la lluita per no perdre el tren de la modernitat, malgrat l'allunyament de la Universitat, i a la voluntat explícita de la societat barcelonina i catalana de sobreposar-se a l'adversitat, resistir i remuntar, com així fou.

Els editors no s'estan de posar de manifest el paral·lelisme entre l'ostracisme universitari barceloní del segle XVIII, i part del XIX, i l'ostracisme universitari del mateix Soldevila des del seu retorn a Catalunya i obligat a continuar la recerca i, sobretot, la docència en un marc semiclandestí.

És, per concloure, una edició oportuna, ben plantejada, i una

manera pràctica de commemorar el Tricentenari sense abonar-se a la parafernàlia commemorativa, sinó amb una aportació tangible, ben palpable, a una de les greus conseqüències de la Guerra de Successió.

JOAQUIM NADAL I FARRERAS